

VERSLÁB • VERSLÁB • VERSLÁB • VERSLÁB

Garaczi László: Rézváros, te

Nézni az ablakon és be,
ideges vagy, levegős.
Gömbakác. Lusta macska.
Egyre több kevés dolog.

Babák a téren szemlesütve,
alvás közben képzelt órák,
kékre tetovált ég alatt
telefonál a jobbik anya.

Kandalló a fénytetőn.
Megoldani, hogy nincs
probléma, gyűrt szívvel.
Zúzott téglá ropog.

A ROVATOT SZERKESZTI: KIRSCHNER PÉTER

ÉLETRE KELT TÖRTÉNELEM

Interaktív tárlatvezetések

Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum,
2015. április 26., vasárnap, 16 óra

Szeretne találkozni egy múlt századi cukrászmesterrel? Van kedve megismerni egy reformkori úriembert? Érdeklí mit hallott a sarki fűszeres? Mi mindenről tud a főpincér? A Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumban megelevenednek a múlt szakmái, történelmi alakjai. Áprilisban „Életre kelt történelem” címmel új programsorozatot indít a múzeum. Kéthetente, vasárnaponként interaktív tárlatvezetésekkel várják a látogatókat. A következő alkalom: április 26. vasárnap, 16 óra. A program részleteiről a www.mkvm.hu weboldalon olvashatnak. ●

YBL PIPETTÁBAN

N. Kósa Judit

Sokféle csúcsa lehet egy építési pályának. Bizonyára diadalmas érzés valami nagyot és fontosat – parlamentet, nemzeti múzeumot, főpályaudvart – tervezni, és az is okot adhat a meglepedésre, ha az elkészült mű újszerű, a stílus követőkre talál. De legalább ennyire jó pillanat lehet a tervező életében, ha úgy tekinthet végig egy város valamely meghatározó pontján, hogy annak akár évszázadokon át megmaradó képét nem más, mint ő szabta meg. Mire gondolt *Schickedanz Albert*, amikor körbejárta a tekintetét a ma Hősök tereként ismert hatalmas területen? Mi jutott vajon *Alpár Ignác* eszébe a Szabadság téren sétálva?

És vajon meglegyintette-e ugyanez a diadalmas öröm *Ybl Miklóst*, amikor a Kálvin tér felé vitt az útja? Hiszen azt az épületet, amely ezt a környéket uralja, nem ő tervezte – már csak életkora miatt sem játszhatott volna főszerepet a Nemzeti Múzeum megteremtésében. Viszont *Pollack Mihállyal* ellentétben az ő művei átszöttek az egész környéket, megrendelői egy negyedszázadon át újra és újra visszaszólították ide, így aztán idős korában akár úgy is vizitálhatott volna a Kálvin tér tágabb környezetében, mintha önnön szabadterí múzeumát nézné.

Nem véletlen tehát, hogy *Hidvégi Violetta* és *Maróty Katalin* az építész tavalyi bicentenáriuma előtt tisztelegve éppen ezt a helyszínt választotta ki Ybl életművének bemutatására. Színpompás és részletgazdag ez a metszet, hiszen a legkülönfélébb stílusok és műfajok keverednek benne. Került ide kút és lovarda, palota és bérház is a mester tervezőasztaláról, s bár nem minden műve érte meg a 21. századot – volt, amit a praktikum, mást a történelem sodort el közülük – a válogatás még mindig bőséges.

Az archív és kortárs fotókkal, térképekkel és tervrajzokkal gazdagon illusztrált, alaposan lábjegyzetelt kötet tanulmányai tizennyolc építményt járnak körbe. A bevezetőből megismerhetjük Pest ezen

külvárosának történetét, az úgynevezett palotanegyed kialakulását, majd pedig a szerzők időrendben tárják elének az épületek történetét. A feldolgozott helyszínek között akadnak olyan ismertek, mint az Unger-ház vagy a Festetics-palota, de olyan mára feledésbe merültek is, mint a Nemzeti Tornacsarnok.

A tanulmányokat lapozgatva rengeteg érdekességre lelhetünk. Megtudhatjuk, hogy a ma a tizenkilencedik századi eleganciájáért csodált Unger-házat némely, a klasszicizmus egyszerűségéhez szokott szemű kortársak túldíszítettnek, hogy azt ne mondjuk, csiricsárénak látták. Rácsodálkozhatunk, hogy spontán városfejlődés jegyében a Kálvin tér egyik telkén egyetlen évszázadon belül három kitűnő építész is tető alá hozott egy-egy új házat: *Hild József*, *Ybl* és *Hülll Dezső*. Elandolodhatunk a Festetics-palota beszédes titkán, az egymás fölé épített férfi és női lakosztály között kanyargó rejtett csigalépcsőn. És támogatjuk vagy épp vitathatjuk a Károlyi-palota pusztulástörténetét feltáró szerzőpáros javaslatát, hogy a közrádió által magára hagyott tömbben legfőbb ideje lenne ezen a különleges helyszínen megnyitni a Nemzeti Múzeum új, építészettörténeti kiállítását, egyúttal helyreállítva az épület 1898-as térszerkezetét és enteriőrjeit.

A kötet nagy erénye, hogy az épületek mellett egykori tulajdonosaikat is bemutatja: mágnások és a maguk erejéből meggazdagodott, szorgalmas polgárok portréi sorakoznak itt váltakozva. Akinek pedig ez sem elég, az a Pestre költözött törvényhozás épülettörténeti vázlatként is nagy hasznát veheti a Fővárosi Levéltár kiadványának. Unikális részletek olvashatók benne a Nemzeti Múzeum felsőházi, illetve képviselőházi ülésteremként való használatáról, akárcsak a Bródy Sándor utcai képviselőház történetéről.

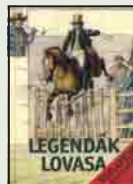
Ahogy már említettük, a megidézett házak közül jó néhány – például a remek Geist-ház vagy a Nemzeti Lovarda – már nem látható. Vannak olyanok is, amelyek méltatlan állapotban várják a feltámadást, mint az Unger-ház vagy az ugyancsak már megidézett Károlyi-palota. De szerencsére akadnak olyanok is, amelyek ismét teljes pompájukban fogadják az érdeklődőket: a ma egyetemenként szolgáló Festetics-palotában járva vagy a Danubius-kútnál mindenki a saját szemével győződhet meg erről. Igaz, az utóbbit már kár a Kálvin téren keresni – hiszen évtizedek óta az Erzsébet tér lakója.

*Hidvégi Violetta – Maróty Katalin:
Ybl-épületsorsok az Unger-háztól a Kálvin térig
Budapest Főváros Levéltára, 2014*

KÖNYVJELZŐ • KÖNYVJELZŐ • KÖNYVJELZŐ

A BUDAPEST Könyvek sorozatból ajánljuk:

LEGENDÁK LOVASA

Budapest Könyvek sorozat 4. kötet.
Budapesti Városvédő Egyesület,
Országos Széchényi Könyvtár, 2010

A 19. században Pest-Budát és Bécsét egyazon államalakulat két központjaként tartották számon. És mindhárom város utcaszínpadán rendszeresen feltűnt örült lovasbravúrijaival az ismert arisztokrata, Sándor Móric, a legendás „Ördöglovas”. A szerkesztők a korabeli Buda, Pest és Bécs ábrázolásaiból válogatták a kötet illusztrációit.

Ára: 2000 Ft

JÓKAI MÓR: BUDAPESTNEK EMLÉKÜL

Budapest Könyvek sorozat 5. kötet.
Budapesti Városvédő Egyesület,
Petőfi Irodalmi Múzeum, 2011.

A kötet az írófejedelem nem mindig fejedelmi budapesti otthonait és svábhegyi gazdálkodásának, szőlészetének-borászatának mindennapjait tekintti át szövegben és képen. Függeléke Jókai Mórnak egy alig ismert, a millennium tiszteletére összeállított verses-képes füzet, egy klasszikus marketingkiadvány hasonmása.

Ára: 2500 Ft

Megvásárolhatók a Budapesti Építészeti Központ (FUGA) Könyvesboltjában. (1052 Budapest, Petőfi Sándor utca 5.)

REXA DEZSŐ: BESZÉLŐ UTCÁK, PLETYKÁLÓ HÁZAK

Szerkesztette és a bevezető tanulmányt írta HIDVÉGI VIOLETTA, Budapesti Városvédő Egyesület

A kötet válogatás a várostörténeti irodalom szatíra-ként számon tartott levéltáros, Rexa Dezső kiadatlan kéziratából. Szórakoztató útikalauz, amely elvezeti az olvasót az utcanévadások boszorkánykonyhájába, s személyes élményeket idézve mutatja be Budapest ismert és rejtőzködő épületeit. Ez a Budapest Könyvek – a Nagy Budapest Törzsasztal műhelyében készült forráskiadvány-sorozat – hatodik kötete.

Ára: 2000 Ft

TÁBORI BÜNÖS BUDAPESTJE ÍRTA, SZERKESZTETTE BUZA PÉTER, A SZÖVEGEKET VÁLOGATTA FILEP TAMÁS GUSZTÁV

Budapest Könyvek sorozat 5. kötet. Budapesti Városvédő Egyesület, Petőfi Irodalmi Múzeum, 2011.

A BUDAPEST KÖNYVEK sorozat hetedik kötete a két háború közötti újságíró-társadalom jeles alakjának gazdag, értékeremtő életpályáját mutatja be. Ezzel a számvetéssel már régóta adósa Magyarország és Budapest, amely országért és városért oly sokat tett, mint nagyon kevesen kortársai közül. A Nagy Budapest Törzsasztal műhelyében született munka szöveggyűjteménye számos fontos hírlapi írását adja közre, s műveinek gyakorlatilag teljes bibliográfiáját.

Ára: 2000 Ft

Megvásárolhatók a Lipták-villában, Zugló, Hermina út 3, munkanapokon 10-17 óra között